

הלכות קריאת שמע מג'סד

ששנה תלמיד בפני רבו במשנה זכרה בן קפוטל ורבו קרא פרשה שנייה של קריאת שמע והורה לו בידו לקרות קפוטל¹:

ה היה עוסק במלאכה ורצה לקרות קריאת שמע יתבטל ממלאכתו עד שיקרא קריאת שמע פרשה ראשונה² כדי שלא יהיה בקורא דרך עראי ואפילו יכול לבוין³:

מ האומנין וכן בעה"ב שהיו עושין מלאכה בראש האילן או בראש שורות הבנין קורין קריאת שמע במקומן וא"צ לירד⁴ אבל מ"מ צריכים להתבטל ממלאכתם בפרשה ראשונה⁵ כמו שנתבאר:

י הכתף אף על פי שמשאו על כתיפו קורא קריאת שמע מפני שיוכל לבוין אבל לא יתחיל בשעה שמועין ולא בשעה שפוק מפני שאין לבו מיושב⁶:

סד דין המועה בקריאת שמע וכו' ד' סעיפים:

א קראה למפרע לא יצא⁷ שנאמר⁸ והיו בהווייתן יהוי במה דברים אמורים בסדר הפסוקים אבל אם הקדים פרשה לחברתה אע"פ שאינו רשאי יצא לפי שאינה סמוכה לה בתורה⁹:

ב קרא פרשה ומעה בה אם יודע היכן מעה כגון שקרא כל הפרשה ודלג פסוק אחד באמצע חזר לראש אותו הפסוק¹⁰ וגומר הפרשה שאם יקרא הפסוק במקום שזכר נמצא קוראה למפרע¹¹ (ואפילו דילג תיבה אחת¹² או אות אחת¹³ או ששינה נקודה אחת על דרך שיתבאר בסיומן קמ"ב¹⁴ צריך לחזור לראש הפסוק שמעה בו¹⁵) ואם אינו יודע היכן מעה צריך לחזור לראש הפסוק¹⁶ ממקום שמתפק בו כמעט¹⁷ כגון אם ידוע לו שאמר פסוק שמע ככוונה חזר לואחבת ואם אינו יודע שאמר שמע ככוונה חזר לשמע¹⁸:

ג מעה בין פרשה לפרשה שהוא יודע שסיים פרשה ואינו יודע אם ראשונה ואם שניה חזר לסיום פרשה ראשונה ויתחיל והיה אם שמוע¹⁹:

ד היה עומד בוכתבתם ואינו יודע אם בוכתבתם שבפרשה ראשונה אם בוכתבתם שבפרשה שניה חזר לוכתבתם שבפרשה ראשונה²⁰ במה דברים אמורים כשלא התחיל למען ירבו ימויכם אבל אם התחיל למען ירבו ימויכם אין לו לחוש שבא התחיל

ה משנה שם טו, א. תוספתא שם פ"ב ה"ד. תוס' ברכות ברכות טו, א ד"ה הקורא. רא"ש פ"ב ברכות סוף סי' יב. מור וש"ע סעף ב.
ו אליה רבה שם ס"ק ב. וראה רבינו מנחם הל' ק"ש פ"ב ה"ג הדא במקף משנה שם.
ז תוס' ורא"ש שם.
ח ראה רבינו מנחם שם.
ט סי' זה בשע"ר לא הניע לדינו, וראה מ"א ס"ק א דהיינו כשמשנתנה כמה הענין.
י עמ"א סי' טו סק"ג (ראה דברי המורה ברכות פ"ב את ג שש"ב מתוס' ורא"ש. אליה רבה מק"ג). ועי' תהל"ד.
יא ברייתא טו, א.
יב תלמוד רבינו יונה שם.
יג בי"ח. מ"א ס"ק א. ועי' ברה"ש ס"י"ב סק"ח.
יד ברייתא שם. מור וש"ע סעף ג.
טו ברייתא שם. מור וש"ע סעף ד.

נג יומא שם.
נד ברכות טו, א. מור וש"ע ס"ג. וראה גם לקמן סי' קנפ ס"ח.
נה ר"ף ורא"ש ברכות פ"ב סי' ג. מור וש"ע שם. וכן הוא בברכת המזון, כדלקמן סי' קנפ ס"ח וש"ג.
נו משנה ברכות שם. תלמודי רבינו יונה ברכות שם ד"ה תנו ובנו האומנין. מור וש"ע ס"ח.
נז גמרא ומו"ש שם. לבוש ס"ח.
נח תוספתא ברכות פ"ב הל' י. ירושלמי פ"ב ברכות הל' מור וש"ע סעף מ. וראה לקמן סי' צו ס"ה.
סיומן סד
א משנה ברכות טו, א. מור וש"ע ס"א. וראה לקמן סי' קנפ ס"א והפרש בהוין ק"ש להמ"א.
ב דברים ג, ו.
ג גמרא שם יג, א.
ד דמיוס פ"ב מה"ל ק"ש הל"א. מור וש"ע שם.

הלכות קריאת שמע סדרה רכה

כן אחר וכתבתם שבראשונה לפי שמן הסתם קרא כפי הגילתו שהורגל שלא לומר למען ירבו עד סיום פרשה שניה¹⁰ ומכל שכן אם מצא עצמו בתיבה אחרת כאמצע פרשה חזקה שאמר כל מה שלמעלה ממנה¹¹:

סה הנכנס לבית הכנסת ומצא צבור קוראין קריאת שמע או שהפסיק בשעת הקריאה וכו' ג' סעיפים:

א קראה סרוגין דחינו שהתחיל לקרות והפסיק¹² בין כשתיקה בין ברבור¹³ וחזר ונגמרה אפילו שהיה כרי לגמור את כולה יצא אפילו אם היה ההפסק מחמת אונס¹⁴ וכן במגילה ובתקיעת שופר¹⁵ אבל בתפלה אם שהה כרי לגמור את כולה מראש עד סוף צריך לחזור לראש¹⁶ ויש אומרים¹⁷ שאין חילוק בין קריאת שמע לתפלה ובכל מקום אם שהה מחמת אונס שאף אם היה רוצה שלא לשהות לא היה יכול צריך לחזור לראש אם שהה כרי לגמור את כולה מראש עד סוף ולא ממקום ששונה והפסיק בו עד סוף¹⁸ ומשערין לפי הקורא ולא לפי רוב בני אדם¹⁹ ואפילו בברכת קריאת שמע²⁰ אם שהה כאמצע הברכה כרי לגמור את כולה מראשה לסופה צריך לחזור לראש²¹ אבל אם הפסיק שלא מחמת אונס שאם היה רוצה היה קורא ושהה ברצונו והפסיק בין ברבור בין בשתיקה אפילו זמן רב א"צ לחזור אלא למקום שפסק וכן יש לנהוג הלכה למעשה²² כי בן עיקר²³.

ואונס זה יש אומרים²⁴ אפילו אונס לסמים או אונס אחר כל שלא היה יכול לקרות אפילו אם רצה ויש אומרים²⁵ שאינו חשוב הפסק מחמת אונס לחזור לראש אלא א"כ לא היה יכול לקרות מחמת שהאיש אינו ראוי כגון שהתחיל לקרות קריאת שמע והתחילו מי רגליו שותתין על ברביו והוצרך להפסיק עד שיכלו או מחמת שהמקום אינו ראוי לקריאה כגון שקוראה מלהך והגיע למבואות המטונפות והוצרך להפסיק²⁶ אבל אם האיש או המקום ראויין אלא שאונס אחר מעכבו ומצריכו להפסיק אפילו שהיה זמן רב חוזר למקום שפסק. ולענין הלכה יש מי שאומר²⁷ שבתפלה אפילו באונס אחר חוזר לראש מאחר שיש אומרים שאפילו בלי אונס כלל חוזר לראש אבל בקריאת שמע א"צ לחזור לראש אלא אם כן האיש או המקום אינו ראוי:

ב קרא קריאת שמע ונכנס לבית הכנסת ומצא ציבור שקורין קריאת שמע צריך לקרות

טז דבי יוחנן שם. מור וש"ע שם.
יז רשב"א ברכות שם. מ"א ס"ג.

סימן סה

א ר"ף ברכות כד, ב, דמבר"מ הל' ק"ש פ"ב ד"ב. ומתסקנא דגמורא דיה לז, ב, ש"ע ס"א.
ב ראב"ה ס"י מן הגהות מימונית הל' ק"ש פ"ב אות ל. ש"ע שם.
ג ש"ע שם.
ד ר"ף שם. ועי' לקמן ס' תקצ ס"ב וס"ג.
ה ברכות כג, א, ר"ף ברכות כד, ב, לקמן ס' קד ס"ה. וראה גם לקמן ס' תקצא ס"ג. ולענין פסודיו עי' לעיל ס' נג ס"ג. ולענין הלל עי' לקמן ס' תפח ס"ג. ולענין בהמ"ז עי' לקמן ס' קפח ס"ה.
ו רבינו שמשון מקוצי בחו"ס שם כב, ב ד"ה אלא ורא"ש ברכות פ"ג ס"ב כג (ס"ב מב). מור ורמ"א ס"א. ועי' ח'.

צמח צדק קצח, ב.
ז תוס' ב"ה שם.
ח רשב"א ברכות ג, א בשם ירושלמי ברכות פ"ב ה"א. רמ"א מע"א.
ט תוס' ר"ה שם. מ"א ס"ק א. וראה גם לקמן ס' צט ס"א וס' קפח ס"ה. שרידן שוה לכמה דינים.
י עינין סוף סי' סו בהג"ה דדו"ק. ועי' תהליך סק"ב. דרכי התיים הל' ברכת המצות ח"א סק"א.
יא דמ"א מע"א.
יב דמ"א ס"י ע"ה.
יג מ"א ס"ק ב ממשמעות לשון המור ותו' ורא"ש ותשובת רד"מ מ"ז פ"ה.
יד בי"ח ס' קד הובא במ"א שם.
טו ר' יוחנן ברכות כד, ב.
טז מ"א שם.